

חיבטים לטוניים בקריאת ראש השנה והפטרותו תשיע

דקדוקי מילים וחלקם בעלי שינויי משמעות בקריאות שני הימים ובהפטרות ובקריאת האזינו בראש השנה במנחה ובשני וחמישי, וקריאה והפטרה של תענית ציבור

א וַיִּ: קרא וְדָנִי
ב וַתְּהִר: מלעיל
ג הַנּוֹלֵד-לוֹ: געיה בנו"ן. אֲשֶׁר-יִלְדָה-לוֹ: העמדה קלה ביו"ד, הלמ"ד בשווא נע ודגש חזק בלמ"ד השנייה מדין דחיק
ד בָּן-שְׁמֹנֶת יָמִים: שתי התיבות הראשונות מוקפות, אין לקרוא בטעות בָּן שְׁמֹנֶת-יָמִים
ה בְּהוֹלֵד: במלעיל
ו עָשָׂה לִי: טעם נסוג אחור לע"ן. יִצְחָק-לִי: געיה ביו"ד הראשונה והצד"י בשווא נע
יא עַל אוֹדֶת בָּנוּ: טעם טפחא בתיבת עַל
יד וַיִּקַּח-לָחֶם: געיה ביו"ד. וְחָמַת: במלעיל
טו מִן-הַחֶמֶת: החי"ת בצירי
טז כְּמִטְחֵי קֹשֶׁת: אין טעם נסוג אחור
יח אֶל-תִּירְאֵי: הטעמה משנית בת"ו והר"ש בשווא נע
כא וַתִּקַּח-לוֹ: געיה בת"ו
כג הַשְּׁבֻעָה לִי: טעם נסוג אחור לשי"ן ודגש חזק בלמ"ד, אתי מרחיק. גְּרָתָה בָּהּ: דגש חזק בב"ת מדין אתי מרחיק
כז לְאֲבִימֶלֶךְ: הלמ"ד בפתח
כח לְבִדְהָן: הדל"ת בשווא נע
ל כְּבִשְׁתִּ: ללא ה"א הידיעה. תְּהִיָּה-לִי: געיה בת"ו
לג וַיִּטֵּעַ אֲשֶׁל: אין טעם נסוג אחור, אֲשֶׁל האל"ף בסגול.
מפסיר יום א' ויום ב' במדבר כט א-ז:
כט ב וַעֲשִׂיתֶם: במלרע ¹
בְּנֵי-שָׁנָה שְׁבַעָה: יש להאיץ מעט את קריאת תיבת שְׁבַעָה להסמיכה לתיבה שלפניה שלא יישמע 'כבשים בני-שנה, שבעה תמימים'
הפטרות יום א של ר"ה שמואל א א א – ב י:
א ג וּפְנִיחֹס: הטעמה משנית בפ"א והנו"ן בשווא נע
א ו וְכַעֲסֶתָהּ: במלעיל והה"א לא במפיק. הִרְעַמְתָּהּ: דגש חזק ברי"ש והשווא תחתיה נע ²
א ח לָמָּה ... וְלָמָּה וְלָמָּה: במלעיל והמ"ם בסגול
א ט אֶכְלָה: האל"ף בקמץ קטן. הה"א אינה במפיק
א י מֵרַת נִפְשׁ: טעם נסוג אחור למ"ם
א יא בָּעֲנִי: הבי"ת בקמץ רחב ³ והעי"ן בחטף קמץ
א יג שְׁפִתֶיהָ נִעֹזֹת: הנו"ן דגושה במדויקים

¹ יש לשים לב לטעות שבמחזורים של רינת ישראל שם הוטעם במלעיל.

² ישנם 16 מקרים בסה"כ בכל המקרא כולו בהם יש דגש באות רי"ש

³ לשיטתנו אין זה משנה אם הבי"ת מיודעת או לא, היא בקמץ רחב.

א יד תִּשְׁתַּכְּרִין: מלרע.

א טז וְכַעֲסִי: העי"ן בשווא נח

א יז שְׁלֹתֶךָ: ללא אל"ף בין השי"ן ללמ"ד

א יח וְתֹאכְלֵ: במלרע. לֹא-הָיוּ-לָהּ: געיה בה"א הראשונה

א כב וַיֵּשֶׁב שָׁם: טעם נסוג אחור ליו"ד

א כג עַד-גְּמֻלָּהּ: הגימ"ל בקמץ קטן

א כד וְהִנֵּעַר נֵעַר: בתיבה הראשונה הנ"ן פתוחה, בשנייה הנ"ן קמוצה

ב א רָמָה: במלעיל. רָחַב פִּלִּי: טעם נסוג אחור לרי"ש

ב כָּהֵל: האל"ף של שם ה' נחה ואינה נקראת, נקרא כְּדָנִי

ב ד אֲזָרוּ חֵילִי: טעם נסוג אחור לאל"ף והזי"ן אחריה בשווא נע

ב ה נִשְׁכְּרוּ: שי"ן שמאלית

ב ח מִצְקֵי אֶרֶץ: טעם נסוג אחור לצד"י

ב י יַחַתּוּ: במלעיל

יום שני של ר"ה בראשית כב א-כד:

א וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲבָרְהָם: הקורא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲבָרְהָם, משבש את משמעות הכתוב

ב הַמְרִיָּה: הרי"ש בחירק חסר ואחריה יו"ד דגושה ובקמץ. וְהֵעֵלָהּ: העמדה קלה בה"א למנוע

הבלעת העי"ן החטופה. אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים: טעם טפחא בתיבת אֲשֶׁר

ג אֶל-הַמְּקוֹם אֲשֶׁר-אָמַר-לוֹ הָאֱלֹהִים: טעם טפחא בתיבת אֶל-הַמְּקוֹם, העמדה קלה באל"ף

של אָמַר-לוֹ בגלל הגעיה שם וכן הדבר בהמשך פס' ט

ח אֱלֹהִים: בגרשים

יב כִּי-יָרָא: היר"ד השנייה בשווא. אֲתָה הַטֵּעַם באל"ף מלעיל והיא מנוקדת פתח. חֲשַׁכְּתָּ: שי"ן

שמאלית

כב יג וְהִנֵּה-אֵיל אַחֲרֵי: יש להקפיד על הפרד ת התיבות, כפי שמורים הטעמים, למנוע שיבוש

משמעות הכתוב

יז אֲבָרְכֶךָ: כ"ף ראשונה בשווא נח למרות הקושי

יח וְהִתְבָּרַכּוּ: הרי"ש בשווא נע ולא בחטף

כב כִּשְׂדִי: שי"ן שמאלית

הפטרת יום שני של ר"ה ירמיהו לא א-יט:

א מִצָּא חֵן: הטעם בצד"י אינו נסוג. שְׂרִידֵי חֲרָב: טעם נסוג אחור לרי"ש הראשונה

ב מִשְׁכַּתֶּיךָ חֶסֶד: למבטאים ח"ת ככ"ף רפויה להיזהר מהבלעת אות

ג תַּעֲדֵי: העי"ן בשווא נח

ד תִּטְעֵי: הטי"ת בשוא נע⁴

ו רָגוּ: במלרע והרי"ש בקמץ קטן. הִלְלוּ: למ"ד ראשונה בשווא נע

ח אֶל-נַחְלֵי מַיִם: טעם נסוג אחור לנ"ן. בְּכַרֵּי הָוָא: טעם נסוג אחור לכ"ף

ט מְזָרָה: הרי"ש בצירי

יב מִיגוֹנָם: מ"ם ראשונה בחיריק מלא, אין לבטא תנועת שווא תחת היר"ד

⁴ הקורא בשוא נח יחוש לשינוי משמעות חמור (טעות במקום נטיעה)

יג וְרִיבֵי: הטעם בת"ו מלרע
יד בְּרָמָה: הבי"ת בשוא, לא בקמץ
טו וְשָׁבוּ: במלעיל
יט הִבֵּן: ה"א השאלה חטופה והבי"ת אחריה רפה. הִמָּו: במלרע

ראשון של האזינו (יש נוהגים לקרוא עד פס יח):

לב א וְאֵדְבָרָה: העמדה קלה בוא"ו למנוע הבלעת האל"ף החטופה
לב ג הָבוּ גְדֹל: המילה הָבוּ מלרע, הטעם לא נסוג
לב ד פִּעְלָו: הפ"א בקמץ גדול, העי"ן בחטף קמץ. כִּי כָל-דְּרָכָיו: תיבת כִּי מוטעמת בטעם מרכא,
ואין לצרף לה את תיבת 'כל' כאילו כתוב כִּי-כָל
לב ו הַ לֵּי: הה"א מילה נפרדת מחוברת ל- 'לה' ומנוקדת בפתח ה, הלמ"ד אחריה בשווא נח ל.
האל"ף (של הויה המבוטא כאדנות) בחטף פתח א: הַלְאֲדָנִי. וַיִּכְנַנְדָּה: הכ' הסופית אינה דגושה
לב ז וַיִּגְדֹּדָה: הדלי"ת בשוא נח עקב ההטעמה. וַיֹּאמְרוּ לָדָה: טעם נסוג אחור ליר"ד
לב י יִסְבְּבֵנָהוּ: בי"ת ראשונה בשווא נע והנו "ן בשווא נח. יִצְרְנָהוּ: הי"ד בחירק חסר, אחריה
צד"י מודגשת ובשווא נע והנ"ן בשווא נח
לב יא כְּנָשָׁר: הכ"ף בשווא לא בפתח. יִרְחֹף: החי"ת בצירי לא בסגול
לב יג עַל-בְּמֹתֵי אֶרֶץ: טעם נסוג אחור לבי "ת המנוקדת בקמץ רחב. וַיֹּאכְל: הוא"ו בפתח
ובמלרע. שְׁדֵי: שי"ן שמאלית. וַיִּנְקְהוּ הִי: בצירי ודגושה ולא בשוא
לב טו כְּשֵׁיִת: שי"ן שמאלית. אֶלֹהֵי: עיין פסוק יז
לב יז אֶלֹהֵי: הה' "בפתח גנובה". יש המבטאים אותה כאילו יש אל "ף לפני הה"א והיא מנוקדת
פתח: אַה והה' במפיק. יש המבטאים אותה כאלו יש ו' (הנקראת כ W אנגלי) לפני הה' הו' מנוקדת
פתח: אֶלֹהֵי (elowah) והה' במפיק. לכל הדעות הקורא אותה אלו- הַ ה' פתוחה ha
משתבש. שְׁעָרוֹם: שי"ן שמאלית
לב יח יִלְדֹּדָה: הלמ"ד בקמץ רחב הדלי"ת בשוא נע. מְחַלְלָה: למ"ד ראשונה בשווא נע והכ"ף בסוף
רפויה
קריאת התורה למנחה בתענית ציבור

לב יא לָמָה: במלרע וללא דגש במ"ם, עקב הסמיכות לאל"ף של שם ה'
לב יב לָמָה: במלעיל⁵ ומ"ם דגושה. בְּהָרִים: העמדה בבי"ת להבליט את הסגול המורה על ידוע.
וְלִכְלֹתָם: לפי תוכנת הכתר, הדרבן (המתיהגה, כלומר הקדמא המשמשת כטעם משנה) מעל
השורק⁶
לב יד וַיִּנְחָם: במלעיל
לב ה בְּעֵנָן: העמדה בבי"ת להבליט את צורת המיודע. וַיִּקְרָא בְשֵׁם ה': טעם טפחא בתיבה
בְשֵׁם והבי"ת רפה⁷
לב ט וּלְחַטָּאתָנוּ: הטי"ת קמוצה לשון יחיד לא בחולם
לב י כִּי-נֹרָא הוּא: תיבת נֹרָא במלרע, אין טעם נסוג אחור לנו"ן

הפטרה למנחה של תענית ציבור ישעיהו נחזו:

⁵ התלישא אינה מורה על מקום ההטעמה! הוספת תלישא נוספת על הלמ"ד "ליתר בטחון"
⁶ עפ"י תורה קדומה, מעל הכ"ף, כך הוא לפי כל התיגאן
⁷ להבדיל מאברהם אבינו בבראשית יב ח: וַיִּקְרָא בְשֵׁם ה'. דהיינו, הקב"ה קרא בשם - ה' (מקיים את דברו: וַיִּקְרָאֵי
בְשֵׁם ה' לְפָנָי פסוק יט)

נה ז וַיֵּשֶׁב: וא"ו החיבור בשווא נע ובמלרע, לשון עתיד
נה י וַנִּתֵּן זֶרַע: טעם נסוג אחור לנר"ן הראשונה
נה יג הַסְרִפָּד הַדָּס: פ"ה ודל"ת בפתח
נו א וַעֲשׂוּ: העמדה קלה בוא"ו למנוע הבלעת העי"ן החטופה
נו ב יַעֲשֶׂה-זֹאת: געיה ביר"ד ודגש חזק בז"ן מדין דחיק. יַחֲזִיק בָּהּ: אין טעם נסוג אחור
נו ה טוֹב מְבַנִּים וּמְבַנּוֹת: טעם טפחא בתיבת טוֹב